

1975 | 1

A felszabadulást követő
első évek nógrádi krónikája
Fejezet az MKP történetéből

Mit olvasnak
a leendő szakmunkások?

A fiatal műszaki értelmiség
beilleszkedéséről

Bejáró munkások
művelődése

Kemény Dezső
és Pál József prózai írásai,
Jánossy István
és Banos János versei

Amatőr színjátszók
találkozója
— lengyel irodalom

Magyar
munkásszociográfiák

Utoljára a Makráról
Helytörténet, 1974.

POLITIKAI PLAKÁT

KIÁLLÍTÁS A BALASSAGYARMATI PALÓC MŰZEUMBAN 1974. DECEMBER

PALÓCFÖLD

Közösségek és egyes emberek értékrendje alakul át mostanában: egyre többen nemcsak joguknak, de természetes kötelességüknek érzik, hogy felelős módon vegyenek részt az egész országot érintő tervek kialakításában, az egész nép sorsát érintő elképzelések megformálásában. Új, tágabb értelmet kapnak az „enyém” gondjainak, szándékainak és terveinek. A közösség – bár sokszor észrevétlenül, s néha még a kelleténél lassabban – egyre erősebb, egyre nehezebben eltehető szálakkal kapcsolja az egyest az egészhez – a gondolkodásban is.

Az elmúlt hetek, hónapok felgyorsult politikai eseményei, a négy év munkájáról készült számvetés, a párt XI. kongresszusára közrebocsátott Irányelvek vitája még a nem „közéleti alkatú” embere-

ket is állásfoglalásra készítették – mondhatják a „kivülállók”. Kétségtelen is, hogy a rendkívüli alkalom rendkívüli aktivitást vált ki: az elmúlt évek erőfeszítéseiről, előrehaladásukról készült értékelés, gondjaink áttekintése, s egy fél évtizedre szóló tennivalójuk sumója tartalmas véleménynyilvánításra hívja fel az embereket. A beleszólás és tenniakarás szándéka a legszélesebb közvéleményt is reagálásra készíti. Ismét szinte naponta igazolódott a tapasztalat: amikor a közösség fontos kérdésekben, valóban eldöntendő kérdésekben foglalhat állást – éretten és felelősséggel teszi azt.

A felelős és hasznos, a közösség szempontjából gyakorlati eredményt hozó véleménynyilvánításnak közismertek a feltételei – sokszor és sokfelé esett már szó erről. A szocialista demokrácia fej-

TÁRSADALOMPOLITIKAI, IRODALMI, MŰVÉSZETI FOLYOIRAT

lesztésekor – megjelölt és vállalt feladataink valóra váltása érdekében – még nagyobb hangsúlyt kapnak azok a törekvések, tevékenységek, amelyek a demokrácia gyakorlásához szükséges készségek és jártasságok fejlesztését szolgálják. S ugyanígy igénylik és feltételezik közösen kialakított terveink a demokratikus fórumokat működtető szervezetek, intézmények felelős érdeklődését, figyelmét. S megkívánják a közvélemény, a kollektíva elé vitára bocsátott kérdések gondos mérlegelését – a valós kérdések, fontos problémák felelős kiválasztását is.

Mostanában gyakran jutnak eszembe Móra felejthetetlen parasztjai, akik a politikát „úri huncutságnak” tartották, melytől a becsületes, dolgozó embernek óvakodnia kell, mert különben úgy jár, mint Mihály, aki „folyamatba tétetett”... Egy emberöltő, vagy annyi sem kellett hozzá, s milliókban oldódott ez a közügyektől való idegenkedés, a közéleti tevékenységet fékező görcs.

A napi élet forgotaga, a társadalmi szükségletek és az azokat felismerő, hozzájuk tudatosan alkalmazkodó politikai gyakorlat oldotta fel sokak tartózkodását és előítéletét, hozta felszínre közösséget gyarapító értékeiket. S ma már gazdaság és községfejlesztés, ideológia és kultúra, termelékenység és takarékoság – egy szóval az élet kis és nagy – kérdéseiben mondanak véleményt azok, akik naponta munkapad mellett, a mezőgazdaságban, a boltok pultjai mögött vagy másutt munkájukkal, tettekkel is igazolják szavaikat.

A szocialista forradalom biztató távlatait, terveink, szándékaink megvalósulásának gyakorlati garanciáját jelenti a felelősség, amellyel sok ezren szólnak hozzá az országos feladatokhoz. Ötleteikkel, javaslataikkal és kritikus véleményükkel jelzik: a dolgozó emberek sokan, egyre többen tudják: a szocialista társadalom építése nemcsak értük, hanem velük, velünk történik.

De az is kétségtelen: a köz ügyeinek formálásában jártas emberek, a kollektíva sorsába beleszólni szándékozók száma – ha nőtt is – még nem elég. Sok gyűlés, fórum, tanácskozás fullad az unalom szürkéségébe, sokan szólnak bátran országos dolgokról, s hallgatnak környezetük gondjairól akkor is, ha szólniuk kellene. Felelős és bátor észrevételek szorulnak ki a folyosói beszélgetésekbe, okos javaslatok, jó ötletek maradnak kimondatlanul. Kényelemből, óvatosságból, rossz tapasztalatok miatt. Nem vált még a közéleti szereplés mindennapos megnyilvánulássá, az ember egyik legfőbb alapvető létezési formájává. Különösen sok a teendő a felnövekvő és a ma ifjú nemzedékek, azok értékrendjének alakításában. A szocialista demokrácia fejlesztése nem generációs kérdés ugyan, de a jövőnkönkről kialakult tervek új igényeket támasztanak a holnap embere iránt. Egyebek között azt, hogy ne az alkalom révén éljen lehetőségeivel, hanem maga kezdeményezze, teremtsen meg felelős hozzászólását, környezetformáló szándékai megvalósításának külső- és belső feltételeit.

Nemcsak az elmúlt hetek, hónapok tapasztalatai alapján, hanem a dolog természetéből fakadóan fogalmazható meg: a közéleti szereplés, tevékenység nem cél, hanem eszköz. A szereplés, a véleménynyilvánítás alkalom a közösség dolgaiban való felelős résztvételre. Alkalom, amelyből a cselekvés szándéka fakad. Alkalom, amelyben a közösség megszületik, s napról napra erősödik.

Kiss Aurél

Ézúton közöljük a Palócföld olvasóival, szerzőivel, mindazokkal, akik baráti figyelemmel kísérik lapunk munkáját, hogy 1975-től szerkesztőségünk a Salgótarján, Arany János út 21. számú lakóépületben működik (földszint).
A SZERKESZTŐSÉG

1975 | 1

TARTALOM

VÁLTOZÓ VALÓSÁGUNK

- Schneider Miklós: Az élet megújulása Nógrád megyében.
- Belkó Józsefné: Mit olvasnak a leendő szakmunkások?
- Sólyom István: A fiatal műszaki értelmiség.
- Csik Pál: Város és környéke.
- Hann Ferenc: Ezt a vidéket nem földművesek lakják.

SZÉPIRODALOM

- Kemény Dezső: Sebek.
- Jánosy István: Bolondok királya.
- Pál József: Szenteste; Tej, köcsögben.
- Bencze József: Csák Erzsébet. Anyám, Nyár.
- Banos János: Szerelmesvers.
- Valent József: Nyugtalan éjszakák.
- Nap Fábián: Nocturnes.

HAGYOMÁNY

- Balogh Sándor: Az MKP szervezeti megerősödése és programja (1945).

MŰVÉSZET ÉS KÖZÖNSÉGE

- Máté Lajos: Lengyel irodalom — magyar színdarabok.
- Lóránt János kiállításához (Papp Lajos).
- „Gyertek, mesélünk!” (Tóth Ilus).

KÖRKÉP

- Magyar munkásszociográfiák (1888—1945), Molnár Géza: Külvárosi barangolás (Horpácsi Sándor).
- Helytörténet, 1974 (Sch. M.).
- Utoljára a Makráról (Csongrády Béla).

A címlapon és borítón politikai plakátok. (Fotó: Gugi László)

PALÓCFÖLD

TÁRSADALOMPOLITIKAI, IRODALMI, MŰVÉSZETI FOLYÓIRAT

A NÓGRÁD MEGYEI TANÁCS MŰVELŐDÉSÜGYI OSZTÁLYÁNAK LAPJA

Megjelenik kéthavonta

Felelős szerkesztő: Végh Miklós. Szerkesztőség: 3100 Salgótarján, Arany János út 21. Telefon: 14—13. Kiadja a Nógrád megyei Lapkiadó Vállalat. Felelős kiadó: Vida Edit. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely postahivatalnál, a kézbesítőknél, a posta hírlapüzleteiben, és a posta Központi Hírlap Irodánál (KHI Budapest V., József nádor tér 1. sz. Postacím: 1900 Budapest) közvetlenül, vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215—96162 pénzforgalmi jelzőszámra. Egyes szám ára 5 Ft, előfizetési díj fél évre 15, egy évre 30 Ft. Megjelenik kéthavonta. Kéziratokat és rajzokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza.